

Skygge til frilandsgrise er vigtig

22. juni 2017 af: Camilla Mathiesen

Den opdaterede brancheaftale om økologisk svineproduktion indebærer blandt andet, at økologiske, diegivende søer skal have adgang til skygge i sommermånederne. De nye krav om skygge glæder forskere fra Aarhus Universitet, der igennem flere år har undersøgt, hvad høje temperaturer og sol betyder for grisene.

I modsætning til andre dyr ændrer grise ikke deres åndedrætsmønster fra hurtige svage til langsomme dybe indåndinger under varmestress, og de kommer derfor ikke af med så megen varme via fordampning fra luftvejene.

I regi af de ICROFS-kordinerede forskningsprojekter VIPiglets og PECOSYSTEM er der lavet undersøgelser, der understøtter, at skygge i de økologiske svinefolde er en vigtig foranstaltning. Derfor glæder det forskerne bag undersøgelse, at skygge til diegivende søer nu er blevet et krav i den opdaterede brancheaftale om økologisk svineproduktion.

Sarah-Lina Aagaard Schild, ph.d. -studerende ved Aarhus Universitets Institut for Husdyrvidenskab, afd. for Adfærd og Stressbiologi, undersøger sammenhængen mellem hytte-temperatur, faringsforløb og dødsårsag ved pattegrise. I regi af projektet VIPiglets, har hun med de øvrige projektpartnere igennem tre år lavet forsøg både på økoplatformen og i private besætninger.

- Der kan blive meget varmt i faringshytterne, vi har målt timer med over 30 grader i hytterne. Men den diegivende sos komfort-zone ligger mellem 12-22 grader, forklarer hun og fortsætter:

- Vi har i projektet sammenlignet søer, der havde adgang til skyggegivende træer, og søer, der ikke havde adgang til anden skygge end hytten. De, der havde adgang til skygge under træer, var mere ude af hytten og lå mere i skyggen, når det blev varmt, så adfærden påvirkes. De, der ikke havde adgang til anden skygge, havde tendens til i højere grad at søge ind i hytterne. Her ved vi, de bliver varmestressede, fordi hytterne er for varme. Nu undersøger vi så faringsforløbene og faringslængderne henover et år, og hvordan de påvirkes af temperaturen, for der er flere dødfødte grise i sommermånederne, hvilket tyder på en sammenhæng.

Man ved allerede, at varmestress spiller kraftigt ind på dødeligheden fra forsøg med grise opstaldet indendørs. Forventningen er derfor, at en varmestresset so bevæger sig mere, hvilket vil øge risikoen for ihjel-lægning, som er den hyppigste dødsårsag blandt pattegrise på friland. Varmestress kan desuden føre til et længere faringsforløb, hvilket gør grisene svagere ved fødsel og kan øge risikoen for mælkestop, så pattegrisene sulter ihjel.

Flere løsninger

Sarah-Lina Aagaard Schild og kollegerne i projektet fokuserer i samarbejde med Udviklingscenter for Husdyr på Friland derfor også på at forbedre klimaet i hytten. Soen er den første uge efter faring meget bundet til hytten, så skyggegivende træer et stykke væk hjælper hende ikke meget i denne periode. Derfor er et bedre klima i hytten vigtigt. Det kan opnås på flere måder: Nogle producenter forsøger sig med solsejl over hytten, en plade, der fungerer som halvtag og/eller hvidkalkning af hytterne, der er en udbredt løsning blandt andet i Australien. Udfordringen ligger i at finde løsninger, der forhindrer varmestress, men som samtidig er til at håndtere i praksis for producenten.

Solskin og røde ører

En anden konsekvens ved ikke at give søerne adgang til skygge er et problem, vi kender fra os selv, nemlig solskoldning. Solskoldning hos grise på friland er et problem, man først for nyligt er blevet opmærksom på. Ph.d.-studerende ved Aarhus Universitets Institut for Agroøkologi, Malene Jakobsen, har været med til at undersøge fænomenet i regi af projektet pECOSYSTEM:

- Som tommelfingerregel kan man regne med, at grise har samme smertetherskel som mennesker, så når vi hos grisene ser den meget røde farve - særligt på ørerne, eller deciderede sår og afskalninger af hud, så må man gå ud fra, at det påfører grisen smerte, forklarer hun.

Grise og mennesker reagerer såmænd også ens, når forårssolen begynder at få magt. Malene Jakobsen fortæller:

- Vi observerede i pilotundersøgelsen (som gik over forår og sommer) generelt, at over 50 pct. af søerne havde alvorlige solskader på ørerne (sår og hud der afskaller). Vi har desuden bemærket, men ikke systematisk undersøgt, at grisene lå ude og soled sig i maj måned på meget solrige dage.

Der kører nu forsøg, hvor forskerne kigger på variationen af solskoldning henover året, så man kan sammenligne mere systematisk.

Ikke enten-eller

Grise på friland har i dag allerede mulighed for afkøling, når det er varmt. Sølebad giver en hurtig og markant varmeafgivelse, og der er krav om adgang til sølebad, når temperaturen overstiger 15 grader. Men en mindre nedkøling, som det at trække ind i skyggen, er et godt supplement til sølebadet.

Heidi Mai-Lis Andersen, akademisk medarbejder ved Aarhus Universitets Institut for Agroøkologi, er også tilknyttet pECOSYSTEM-projektet. Hun forklarer:

- Man kan spørge: Er det ikke nok med adgang til sølebad? Men problemet er, at sølebad giver en meget høj varmeafgivelse, hvorimod skygge giver et mindre varmetab. Dermed giver man med skygge grisene en mulighed for at regulere: Er det lidt varmt, kan de gå i skygge, er det meget varmt, kan de sølebade. Så det er forskellige løsninger til forskellige temperaturer og altså ikke en erstatning for hinanden.

Desuden er der den sidegevinst, at når soen trækker ind i skyggen, følger pattegrisene med og undgår dermed solskoldning.

Flere grise i skyggen

Der er blandt forskerne glæde over de nye krav om skygge i brancheaftalen og roser til producenterne for at gå forrest i at finde løsninger. Dog er der et par betæneligheder i forhold til passussen i aftalen om, at en hytte med åbninger i begge ender kan gøre det ud for skygge. Desuden kunne kravet om skygge udvides til andre grupper også:

- Alle vores forsøg bekræfter, at det her er en god ide. Det er super, at erhvervet går forrest, og de diegivende søer ligger først for, da de især er varmebelastede, men man kunne med fordel også lade det gælde de drægtige søer på drægtighedsfoldene, da varmebelastningen her også er høj. Kravet til skygge gælder i sommermånederne, men med et varmt forår kan der også opstå problemer med varmestress og solskoldning. siger Malene Jakobsen.

Camilla Mathiesen er kommunikationsmedarbejder i ICROFS.

Husk at fortælle, at Økologi & Erhverv er din kilde, hvis du citerer denne artikel.

ØKOLOGI & ERHVERV

Tilmeld nyhedsmail

Få nyhedsmail fra Økologi & Erhverv hver 14. dag.

E-mailadresse *

Fornavn

Efternavn

Tilmeld

Annoncer

Klik på annoncen og se mere

Har du sikret dig de bedste planter i den rigtige proveniens til din juletræsproduktion?

Fair Trees®

et fair trade-juletræ

kalo Økologisk Landbrugsskole
Bæredygtighed og godt landmandsskab ...
www.kalo.dk

- en del af VID viden.dans

Her er du: [Forside](#) › [Økologi & Erhverv](#) › [Nyheder](#) › [2017](#) › [06](#) ›
Skygge til frilandsgrise er vigtig

Økologisk Landsforening

Silkeborgvej 260

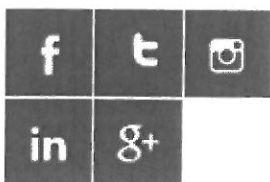
8230 Åbyhøj

T: 87 32 27 00

info@okologi.dk

CVR: 13038139

Sociale medier

© Økologisk Landsforening 2015

Til top